

Koostatud Duplum

NSVL KOHTU RAHVAKOMISSARIAADI ÜLELIIDU-
LINE JURIIDILISTE TEADUSTE INSTITUUT

A-1172.6
RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEEK

M. V. KOŽEVNIKOV

**OTSUSTE PEALE
EDASIKAEBAMINE
JA PROTESTIMINE**

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“
TARTU 1941

Kohtuorganid on viimasel ajal täienenud uute kohtutegelastega, kel puudub veel vajalik vilumus kohtutöös.

Need seltsimehed vajavad igapäevast praktilist abi.

„Rahvakohtuniku ja Rahvakaasistuja Biblioteegil“ on ülesandeks täita lünka populaar-juriidilises kirjanduses. Biblioteek koosneb annetest, mis käsitlevad üksikuid küsimusi kriminaal-, tsiviil-, kohtu- ja teistest õiguse harudest.

Duplum

Keelatud

NSVL KOHTU RAHVAKOMISSARIAADI ÜLELIIDU-
LINE JURIIDILISTE TEADUSTE INSTITUUT

RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEK

M. V. KOŽEVNIKOV

OTSUSTE PEALE EDASI-
KAEBAMINE JA PROTESTIMINE

TOIMETANUD I. T. GOLJAKOV

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“

TARTU 1941

Tõlgitud teose järgi: М. В. Кожевников: «Обжалование и опротестование приговоров». Юридическое издательство НКЮ СССР. Москва 1939.

Tõlkija: R. Räägo.

A-11726

Peatoimetaja ~~U. Kõnnu~~. Vastutav toimetaja R. Räägo. Tehniline toimetaja J. Ots. Korrektor M. Kindlam. Ladumisele antud 10. II 1941. MB 1322. Trükkimisele antud 7. III 1941. Laotihedus trpg. 26 833. Trükipoognaid 3. Autoripoognaid 2. Paberi formaat 73×103. ¹/₃₂. Trükiarv 3100. Trükitud nats. „Noor-Eesti“ trükikojas 1941, Tartu, Kastani 38. Tellim. nr. 26.

Hind 1 rbl. 50 kop.

М. В. Кожевников: «Обжалование и опротестование приговоров». На эстонском языке. Эгосиздат «Научная Литература», Тарту.

I peatükk.

OTSUSTE PEALE EDASIKAEBAMISE JA PROTESTIMISE TÄHTSUS NÕUKOGUDE KRIMINAAL- PROTSESSIS.

Rahvakohtutes arutatakse meil enamik kriminaal-asju. Ainult mõnda liiki asju arutavad oblasti- (krai-) ja ülemkohtud või erikohtud — sõjatribunaalid, transportikohtud. Et kindlaks teha, missugusele kohtule allub üks või teine asi, on seadusega kindlaks määratud alluvuse reeglid.

Kõigi kohtute otsuste peale, välja arvatud liiduvabariigi Ülemkohtu ja NSVL Ülemkohtu otsused, võivad süüdimõistetud edasi kaevata ja prokurörid proteste esitada.

Milleks on säärane edasikaebamine ja protestimine, milles seisneb nende tähtsus, milline kord on selleks seatud, millised toimingud peab sooritama see kohus, kelle otsuse peale on saabunud edasikaebus või protest, ja kõrgema astme kohus, kes seda edasikaebust või protesti läbi vaatab, sellest kõigest on jutt käesolevas brošüüris.

Nõukogude kohus rajaneb kõige demokraatlikumatele alustele. Rahvakohtud valitakse NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse põhjal kogu rahva poolt üldise, otsese ja

ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel. Iga asja arutamine toimub kahe rahvakaasistuja osavõtul, kes on tulnud kohtusse vabrikust, tehasest, kolhoosist, teaduslikest ja teistest riiklikest asutistest jne.

Iga kohtu poolt arutatav asi lahendatakse pärast hoolikat kõige asjas oleva materjali uurimist rippumatute ja ainult seadusele alluvate kohtunike poolt sotsialistliku õigustunde ja seesmise veendumuse alusel. Nõukogude kohus, otsese vastandina ekspluataatorlike riikide kohtule, on huvitatud sellest, et süütut inimest süüdi ei mõistetak.

Kohtu töös võivad aga esineda mitmesugused vead, mille tulemuseks võib olla ebaõige otsus: kohus võib puudulikult kontrollida eeluurimisel kogutud materjale, võib ebaõigelt neid materjale hinnata, rikkuda asja arutamisel ühte või teist protsessi seadust ja seega piirata asjast osavõtjate poolte seaduslikke õigusi, rikkuda kriminaal-materiaalseadusi, kohaldada antud asjale seda seadust, mis sellesse juhusse ei puutu, või jätta tarvitamata seda seadust, mida oleks tulnud kohaldada, jne. Iga säärane viga kajastub paratamatult otsuses, teeb selle ebaõigeks, puudulikuks ja õõnestab veenvuse, mida peab omama iga nõukogude kohtu poolt tehtud otsus. Nende vigade parandamiseks on nõukogude protsessis otsuste peale edasikaebamine ja protestimine.

Kõrgema astme kohus, kes läbi vaatab kaebused ja protestid kohtuotsuste peale, kontrollib, kas kohus on õieti seadust rakendanud ja kas otsus on põhistatud ning, tutvudes asjaga, teostab järelevalvet alama astme kohtute üle.

1. Kontroll sotsialistliku seaduslikkuse ning ühtlase seadusest arusaamise ja selle kohaldamise üle.

Stalini Konstitutsioon kohustab iga nõukogude kodanikku täpselt kinni pidama sotsialistlikust seaduslikkusest. Konstitutsiooni § 130 kõlab:

„Iga NSVL kodanik on kohustatud Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu Konstitutsioonist kinni pidama, täitma seadusi, pidama töödistsipliini, suhtuma ausalt ühiskondlikesse kohustustesse, austama sotsialistliku ühiselu reegleid.“

Partei ja nõukogude riigi valitsus on kõigil sotsialistliku ülesehitamise etappidel andnud ja annavad erakordset tähtsust sotsialistlikust seaduslikkusest täpsele kinnipidamisele.

1918. a. võttis VI Ülevenemaaline Erakorraline Nõukogude Kongress vastu otsuse seadusest täpselt kinnipidamise kohta, märkides seejuures, et täpne seaduse austamine on vajalik edasipidiseks tööliste ja talupoegade võimu arenemiseks ja tugevnemiseks Venemaal (vt. LSKK 1918, nr. 90).

Samal aastal Tööliste ja Talupoegade Kaitse Nõukogu otsusega 8. dets. (LSKK 1918, nr. 93) tehti oblastite ja kohalikele nõukogude asutistele kohuseks täita keskvalitsuse käske ja korraldusi täpselt ja vastuvaidlematult, süüdlasi nende korralduste mittetäitmisel aga, hoolimata nende teenistuslikust seisundist ja parteilisest kuuluvusest, kõigi revolutsiooniliste seaduste valjusega vastutusele võtta.

1919. a. kirjutas töölistele ja talupoegadele võidu

puhul Koltšaki üle kirjutas V. I. Lenin: „Et lõpuni purustada Koltšakit ja Denikinit, on vaja pidada kõige valjemat revolutsioonilist korda, on vaja pühalikult austada nõukogude võimu seadusi ja korraldusi ning valvata, et neid täidaksid kõik.“ Ja edasi: „Väikseim mitteseaduspärasus, väikseim nõukogude korra rikkumine on juba a u k, mida kohe ära kasutavad töötajate vaenlased...“ (L e n i n, Teosed, XXIV k., lk. 433—434).

Tuntud V. I. Lenini kiri seltsimees Stalinile Poliitbüroo tarvis „Kahekordsest alluvusest ja seaduspärasusest“ (L e n i n, Teosed, XXVII k., lk. 298—301), 1922. a. vabariikliku prokuratuuri ja 1933. a. Liidu prokuratuuri asutamine on just suunatud sotsialistliku seaduslikkuse kindlustamiseks.

NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadus, loetelles sotsialistliku õigusemõistmise ülesandeid, pöörab eriti tähelepanu sellele, et „õigusemõistmise ülesandeks NSVL-s on nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumata täitmise kindlustamine kõigi NSVL asutiste, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanikkude poolt“.

Seepärast kõrgema astme kohus, kes kontrollib esimese astme poolt tehtud kohtuotsust, pöörab kõigepealt tähelepanu sellele, mil määral on asja arutamisel ja otsuse tegemisel kinni peetud seadustest, sest seaduste rikkumine peab enesega kaasa tooma otsuse tühistamise.

2. Otsuse põhjendatuse kontroll.

Kõrgema astme kohus, kontrollides asju, mis ta on saanud kaebustega ja protestidega alama astme kohtute otsuste peale, ei piirdu kindlakstegemisega, kuivõrd õieti on esimene aste seadust rakendanud: ta kontrollib ka otsuse põhjendatust sisu järgi.

Tarvidusele kontrollida otsust nii seaduslikkuse kui ka põhjendatuse seisukohalt juhib tähelepanu NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse § 15. Selles paragraafis on öeldud: „Kaebuste ja protestide läbivaatamisel kontrollib kõrgem kohus alama kohtu otsuse seaduslikkust ja põhjendatust asjas olevate ja poolte poolt esitatud materjalide põhjal.“

Mis tähendab kohtuotsuse õigsuse kontroll mitte üksinda seaduslikkuse, vaid ka põhjendatuse seisukohalt?

See tähendab seda, et kõrgema astme kohus peab mitte üksnes kontrollima, kas on õieti kohaldatud kriminaalseadus, mis näeb ette käesoleva kuriteo, kas karistus on süüdimõistetule seaduspäraselt kohaldatud, kas kohus on kinni pidanud pooltele antud protsessuaalsetest õigustest jne., vaid ta peab ka kontrollima, kuivõrd asja materjalidega leiab kinnitust, et kuriteo on sooritanud just süüdimõistetu ja et süüdimõistetu on sooritanud just selle kuriteo, mille eest ta on süüdi mõistetud. See on väga tähtis kõrgema astme kohtu ülesanne.

Kohtuotsus omab ainult siis vajalist poliitilist ja ühiskondlikku tähtsust, kui ta on küllaldaselt määral veenev, kui igäüks, kes temaga tutvub, seda õigeks

peab. Selle veenvuse omandab otsus siis, kui ta suudab küllaldasel määral tõendada, kui ta on motiveeritud, kui temas on õieti hinnatud kõik asja faktilised olundid. Seda otsuse külge kontrollibki kõrgema astme kohus. Tema peab tühistama iga kohtuotsuse, mis endast kujutab paljasõnalist väitmist, mis põhineb oletustel ja arvamustel.

3. Järelevalve teostamine alama astme kohtute üle.

Tutvudes asjaga, kontrollides otsuseid nende seaduslikkuse ja põhjendatuse seisukohalt, tühistades ebaõige otsuse või tehes selles ühe või teise muudatuse, teostab kõrgem kohus järelevalvet tema kontrolli alla kuuluvate kohtute üle. Iga määrus, mille teeb kõrgema astme kohus kontrollitud asjas, avastab kohtu vigu ja õpetab teda õigeid kohtuotsuseid tegema. Kõrgema astme kohus saab andmeid kõigi tema kontrollile alluvate kohtute tööst, tutvub nende töö puudustega ja saab teada ühe või teise kohtuniku puudustest.

Selles seisneb edasikaebamise ja protestimise suur tähtsus, seega kaitstakse igas asjas avalikku huvi, kaitstakse süüdimõistetud õigusi, seatakse sisse ühtlus seadusest arusaamises ja selle kohaldamises, kohtud õpivad tõstma oma töö kvaliteeti ja tegema täpselt kontrollitud ning mõistlikult motiveeritud otsuseid.

II peatükk.

EDASIKAEBAMISE JA PROTESTIMISE VIISID KODANLIKUS PROTSESSIS.

Kodanlik kriminaalprotsess tunneb kahte edasikaebamise ja protestimise viisi — apellatsiooni ja kassatsiooni.

I. Apellatsioon.

Selle edasikaebamise sisu seisneb selles, et kõrgema astme kohus poole kaebusel vaatab asja sisuliselt uuesti läbi, nagu arutataks asja esimest korda. Esimesel asja arutamisel küsiteldud tunnistajad kutsutakse välja ja kuulatakse üle, pooltel on õigus paluda välja kutsuda uusi tunnistajaid, esitada uusi dokumente ja igasuguseid teisi tõendeid, mis ei olnud esimese kohtuastme arutamise aineks. Kuid kohus võib piirduda küsiteldud tunnistajate ütluste protokolliga ja vahendituse põhimõtte rikkumisega asendada suulised tunnistajate ütlused nende ütluste kirjaliku protokolliga. Selle arutamise tulemusena peab kohus tegema iseseisva ja uue otsuse. See otsus võib esimesest täielikult erineda ja kui asja arutatakse prokuröri protesti põhjal, siis võib uue otsusega määrata raskema karistuse kui esimeses otsuses.

Selle edasikaebamise viisi eitavad küljed on silmanähtavad: 1) ta loob suure venituse ja viib praktikas sinna, et iga asi võib kesta väga kaua, 2) asi kaotab oma aktuaalsuse, tema ühiskondlik mõte aurab ära ja pooled peavad lõpmatult kohtust kohtusse käima, 3) sündmuse tõendatavus muutub kahtlaseks — tun-

nistajad kas unustavad faktid, mis nad peavad kohtule teatama, või ei saa kohtusse ilmuda ärasõidu, surma ja teistel põhjustel, 4) asja menetlus kannab kirjalikku iseloomu, sest väga sageli tuleb avaldada kirjalikke ütlusi selle asemel, et neid kuulata suuliselt, ja 5) kohtualune võib kaebuse korral raskema karistuse saada. See edasikaebamise viis on iseloomulik kodanlikule kohtule, kus venitus ja töötavate masside õiguste hülgamine on seadustatud ja kujutavad enestest igapäevast nähtust. See edasikaebamise viis vastab kodanliku kohtu tegevusele — alla suruda töötavat rahvast ja igapidi kaitsta rahakoti huviseid. Seepärast ei ole ta meie kriminaalprotsessile vastuvõetav ja on kõrvaldatud meie kohtust selle organiseerimise algusest peale, alates esimese kohtudekreedi andmisest 24. novembril 1917. a.

2. Kassatsioon.

Selle edasikaebamisviisi sisu seisneb selles, et kõrgema astme kohus vaatab otsustatud asja läbi mitte sisuliselt, vaid ainult vormilisest küljest. Tema ülesandeks on vastata ühele küsimusele: kas ei ole esimese astme kohus asja arutamisel vormiliselt seadust rikkunud. Kui säärane rikkumine on aset leidnud, siis tühistatakse otsus ja asi antakse uueks arutamiseks samale kohtule, kuid uues koosseisus. Kui säärast rikkumist pole olnud, siis otsus tühistamisele ei kuulu, kuigi ta sisult ei ole õige. Sisu kohut ei huvita, kui ainult on käidud seaduse järgi. See formaalne arutamine on viidud kuni äärmise piirini ja kohus ei või minna väljapoole neid põhjusi, mis on esitanud kas-

saator, kuigi asjas on veel teised, palju olulisemad põhjused. Veel rohkem, kõrgema astme kohus, tühistades otsuse, tühistab selle ainult nende süüdimõistete osas, kes on esitanud kassatsioonikaebuse, ja kuigi tühistatud otsus tunnistatakse ebaõigeks, jääb ta ikkagi jõusse nende suhtes, kes mõnel põhjusel ei saanud seda edasi kaevata. Tõeliselt ei piirdu ükski kassatsioonikohus nende formaalsete nõuetega, ja kui see on valitsevale klassile kasulik, siis suhtub ta väga tähelepanelikult ka asja sisusse ning hoolitseb iga-pidi, et ekspluataatorite huve ei rikutaks. Juriidiliselt on kassatsioonilise asja arutamise formalism puutumatu olemas ja annab kodanlikule kohtule võimaluse ennast peita vormi taha, et kinnitada sisult ebaõiget otsust. Kodanlik kassatsioonipraktika tunneb karjuvaid juhtumeid, kus ilmselt ebaõiged otsused jäid jõusse ning tunnistati õigeks ainult seepärast, et need „vormilisest küljest“ ei sisaldanud mingeid seaduserikkumisi. Selge näite säärasesst kassatsioonikohtu otsusest annab L. N. Tolstoi oma tuntud romaanis „Ülestõusmine“.

On endastmõistetav, et ka see edasikaebamise viis ei ole vastuvõetav nõukogude kohtule, kellele on võõras säärane bürokraatlik formalistika, mida nii tabavalt on iseloomustanud Lenin: „Vormiliselt õige, sisult — irvitamine“. Meie kohus püüab leida igas asjas tõde, ta ei luba, et õige inimene süüdi mõistetak, kuigi selles süüdimõistmises on kinni peetud kõigist vorminõuetest. Ergas ja tähelepanelik suhtumine inimesse läbib meie sotsialistlikku õigusemõistmist ja seepärast on kodanliku protsessi formaalne kassatsioon meie poolt juba nõukogude kohtute olemasolu esimesest päevast alates kõrvale heidetud,

samuti nagu apellatsioonigi. Sammudes laialist protsessi demokratiseerimise rada ja igakülgset kodaniku õiguste kaitse teed kohtus, ei tunne nõukogude kassatsioon ka neid kitsendusi, mis on olemas kodanlikus protsessis otsuse peale kaebuse andmisel. Kodanlikus protsessis nõutakse kaebajalt kaebuse esitamisel kindlat, sageli kõrget rahalist kautsjonit. See kautsjon läheb kaebuse tagajärjeta jätmise korral riigile. On arusaadav, keda see seadus riivab — kehvikut, töölist, väikest teenistujat, talupoega-sulast, see tähendab, et töötajad ja ekspluateeritavad ei saa sageli ilmselt ebaõigete otsuste peale edasi kaevata.

Nõukogude seadus, jättes kõrvale edasikaebamise viisidena apellatsiooni ja kassatsiooni, kõrvaldas ka kõik need kitsendused, mida selles küsimuses sisaldab kodanlik protsess.

III peatükk.

EDASIKAEBAMISE JA PROTESTIMISE VIISID NÕUKOGUDE KRIMINAALPROTSESSIS.

Nõukogude kriminaalprotsess tunneb kolme otsuste uuesti läbivaatamise viisi: 1) kassatsiooni kaebuse või protesti põhjal, 2) protesti põhjal järelevalve korras, 3) ilmnunud uute asjaolude põhjal.

I. KASSATSIOONILINE EDASIKAEBAMINE.

1. Üldmõisted.

Iga esimese astme kohtu otsuse peale võib süüdimõistetute esitada kaebuse (kassatsioonikaebuse) ja

prokurör protesti (kassatsiooniprotesti). Otsus loetakse jõustunuks ainult pärast seda, kui on möödunud kaebuse või protesti andmise tähtaeg ja neid ei olnud esitatud või kui edasikaevatud otsus on kõrgema astme kohtu poolt jõusse jäetud.

Kassatsioonilise arutamise all mõistetakse sääraste otsuste arutamist, mis veel pole jõustunud.

2. Edasikaebamisele mittekuuluvad otsused.

Kaebusi ja proteste on võimalik esitada kõigi kohtuotsuste peale, välja arvatud liiduvabariikide ja NSVL Ülemkohtute poolt tehtud kohtuotsuste peale. See erand on tehtud põhjusel, et liiduvabariikide Ülemkohtud on NSVL ja liiduvabariikide Konstitutsioonide järgi kõrgemateks kohtuorganiteks ja teostavad järelevalvet kõigi antud liiduvabariigi kohtute üle, NSVL Ülemkohus aga on kõrgemaks NSVL kohtuorganiks. Ei kuulu edasikaebamisele ega protestimisele ka otsused kuritegudes, mis on ette nähtud VNFSV KrK § 58⁷, 58⁹ ja 58¹¹ ja teiste liiduvabariikide KrK vastavates paragraafides (LSKK 1934. a., nr. 64, art. 459, ja 1937. a., nr. 61, art. 266).

3. Kes võib otsuse peale kaebust või protesti esitada?

Seadus annab kassatsioonilise edasikaebamise õiguse: 1) süüdimõistetule ja tema kaitsjale, 2) kan-

natanule, kui ta oli asjas pooleks tunnistatud, ja tema huvide seaduslikule esindajale.

Kassatsiooniprotesti võib esitada süüdistaja protsessis. Peab silmas pidama, et peale prokuratuuri järelevalve esindajate võivad kriminaalprotsessis süüdistust toetada ka teised isikud, nimelt: kannatanu, kui seadus temale selle õiguse annab, ametiühingute esindajad, tööinspektorid, tehnilise, sanitaar- ja teiste inspeksioonide esindajad nende võimkonda kuuluvais asjus ja teised isikud, kes on kohtumäärusega lubatud.

Kõik loeteldud isikud on õigustatud otsuse peale protesti esitama vahetult, isikud aga, kes protsessis süüdistust toetavad prokuratuuri ülesandel (ühiskondlikud süüdistajad), peavad protesti esitama prokuratuuri kaudu.

Kohtuotsuse peale võib protesti esitada mitte üksnes see prokurör, kes asjast osa võttis, vaid ka teine prokurör, kes teostab kohtulikku järelevalvet antud kohtu üle — rajooni, krai, oblasti prokurör. See järeldeb prokuratuuri ühtluse printsiibist.

4. Kassatsioonilise edasikaebamise tähtajad.

Kaebuste ja protestide esitamiseks määrab seadus kindlad tähtajad. Nende tähtaegade määramisel on põhimõtteline tähtsus, sest see kõrvaldab kohtumenetluse venituse ja soodustab kohtuotsuse jõu tugevnemist.

Liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksid määravad mitmesugused tähtajad rahvakohtu, krai-kohtu (oblastikohtu) ja autonoomse vabariigi Ülem-

kohtu otsuste peale edasikaebamiseks. Rahvakohtu otsuste peale edasikaebamiseks ja protestimiseks on määratud viie-ööpäevane tähtaeg, arvates otsuse tegemise päevast (Tadžiki NSV — 10 ööd-päeva, Uzbeki NSV — 10 ööd-päeva linnas ja 14 ööd-päeva külas), teiste kohtute otsuste peale edasikaebamiseks — 72 tundi süüdimõistetule otsuse ära kirja kätteandmise hetkest arvates. Protesti esitamiseks on sama tähtaeg, ainult selle vahega, et selle tähtaja lugemine algab otsuse kuulutamise hetkest.

Kui asi oli arutatud tagaselja, siis loetakse kassatsioonikaebuse esitamise tähtajaks rahvakohtu otsuse peale viis ööd-päeva, kuid arvates mitte otsuse tegemise päevast, vaid süüdimõistetule otsuse ära kirja kätteandmise päevast.

5. Otsuse ära kirja kätteandmise ja toimiku kõrgema astme kohtule edasisaatmise tähtjad.

Venituse kõrvaldamiseks määravad liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksid (VNFSV KrPK § 346, 400, 401 ja teiste liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksite vastavad paragraafid) kindlad tähtjad otsuse ära kirjade kätteandmiseks ja toimikute saatmiseks kõrgema astme kohtule.

Otsuse ära kiri tuleb kohtualusele kätte anda pärast otsuse tegemist, tagaseljaotsuse ära kiri tuleb kohtualusele saata kahekümne nelja tunni jooksul otsuse tegemise momendist. See tähtaeg on ühtlane kõigis liiduvabariikides, välja arvatud Ukraina NSV, kus see on pikendatud 48 tunnini.

Toimiku saatmiseks kõrgema astme kohtule ühes kaebuse ja protestiga on rahvakohtutele määratud kolme-ööpäevane tähtaeg, krai- (oblasti-) kohtutele ja autonoomsete vabariikide Ülemkohtutele 24 tundi, arvates kaebuse või protesti saabumise hetkest.

6. Kassatsioonikaebuste tähtaegade ennistamise kord.

Seaduse poolt määratud tähtajal kaebuse või protesti mitteesitamine toob endaga kaasa otsuse jõustumise ja selle täitmisele pööramise. Juhtudel, kui tähtaeg on mööda lastud vabandavatel põhjustel, annab seadus õiguse esitada otsuse teinud kohtule tähtaja ennistamise taotlus.

Seadus räägib tähtaja ennistamisest, järelikult ei tohi uus tähtaeg olla pikem, kui seaduse poolt on edasikaebamiseks määratud (s. t. mitte üle viie päeva rahvakohtu otsuste peale ja mitte üle 72 tunni teiste kohtute otsuste peale).

Need taotlused tuleb VNFSV KrPK § 345 ja teiste liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksite vastavate paragraafide kohaselt viivitamatult läbi vaadata ettevalmistaval (korraldaval) istungil. Seadus ei loetle põhjusi, mille olemasolu korral ta loeb tähtaja möödalaskmise vabandavaks, selle jätab ta kohtu määrata. Praktika on aga välja töötanud rea reegleid, mida tuleb edasikaebamise tähtaja ennistamise küsimuse lahendamisel järgida. Vabandavateks loetakse järgmised juhud: 1) süüdimõistetud haigus, 2) äkiline komandeerimine teenistusalal, 3) säärane asjaolude kujunemine, mis võttis süüdimõistetult võimaluse

õigeaegselt kaebust esitada, 4) igasugused teised põhjused, mida süüdimõistetud ei saanud ette näha. Peab ütleva, et kohtunikud teevad reeglipäraselt õiged määrused edasikaebamise tähtaegade ennistamisel, erandina leiavad aset põhjendamata taotluste tagasilükkamised.

Seadusvastaste tagasilükkamiste vältimiseks lubab seadus kõrgema astme kohtule kaebusi esitada tähtaja ennistamise tagasilükkamise peale. Tähtaja ennistamise tagasilükkamine tekitab ainult venitust. Tähtaja ennistamise tagasilükkamine tuleb kohtul põhistada.

Kaebused, mis on esitatud pärast tähtaega ega sisalda selle ennistamist, saadab kohus kaebajale tagasi. Seejuures peab kohus näitama põhjuse, miks see tagasi saadetakse, ja kaebajale seletama, et tal on õigus esitada tähtaja ennistamise taotis.

7. Kassatsioonikaebuste ja -protestide esitamise kord.

Kaebused ja protestid otsuste peale esitatakse sellele kohtule, kes tegi edasikaevatava otsuse, kuid adresseeritakse kõrgema astme kohtule.

„Kõrgema astme kohtuks“ nimetatakse seda kohut, kellele allub edasikaebamise korras otsuse teinud kohus. Meie kohtusüsteemis avaldub see alluvus järgmiselt:

1) liiduvabariikides, kus on krai- (oblasti-) jaotus, on rahvakohtule kõrgema astme kohtuks vastav krai- või oblastikohus, aga liiduvabariikides, kus krai- (oblasti-) jaotus puudub — liiduvabariigi Ülemkohus;

2) kui krai (oblasti) piirides on ringkonnakohus või autonoomse oblasti kohus, siis on rahvakohutule kõrgema astme kohtuks ringkonnakohus või autonoomse oblasti kohus;

3) autonoomsetes vabariikides on rahvakohutule kõrgema astme kohtuks autonoomse vabariigi Ülemkohus;

4) ringkonnakohtutele, autonoomsete oblastite kohtutele, krai- (oblasti-) kohtutele ja autonoomsete vabariikide Ülemkohtutele on kõrgema astme kohtuks liiduvabariigi Ülemkohus.

Aga kui kaebus, mööda läinud rahvakohtust, on vahetult esitatud kõrgema astme kohtule ja tähtaega pole mööda lastud, siis loetakse kaebus tähtajal antuks. Sel juhul nõuab kõrgema astme kohus alama astme kohtult toimiku välja ja määrab asja arutamisele. Kaebus loetakse õigel ajal esitatuks ka siis, kui see tähtaja piirides on postile antud.

8. Kohtu toimingud pärast kassatsioonikaebuse või -protesti saamist.

Kassatsioonikaebused ja -protestid tuleb õmmelda toimikusse, toimiku lehed nummerdada ja pärast kassatsioonikaebuste ja -protesti tähtaja möödumist saata toimik ühes kaebustega ja protestiga ning kohtuniku poolt õigeks tunnistatud otsuse ärakirjaga (kõrgema astme kohtu menetluse tarvis) viivitamatult kõrgema astme kohtule. Kui aga edasikaebamise ja protestimise tähtaja möödudes ei ole kohtusse saanud ei kaebusi ega proteste ja kõrgema astme kohus pole asja endale nõudnud, siis saadab kohtunik otsuse

vastavatele organitele täitmisele pööramiseks (vt. brošüüri „Kriminaalkohtu otsus“).

Kas kohtunik peab alati ära ootama tähtaja möödumist, mis on pooltele edasikaebamiseks ja protestimiseks antud?

Ei, mitte alati. Neil juhtudel, kui kõigilt pooltelt antud asjas saabuvad kaebused ja protest enne määratud tähtaja lõppu, saadetakse toimik viivitamatult kõrgema astme kohtule.

Kaebus otsuse peale esitatakse kirjalikult. Azerbaidžani NSV KrPK lubab ka suuliste kaebuste esitamist. Kui kohtualune teatab suuliselt, et ta pole kohtuotsusega rahul, peab kohus kaebaja väited kandma kohtuistungis protokollis või eriprotokollis, millele kaebaja alla kirjutab. Säärane protokoll asendab sel korral kassatsioonikaebuse.

Pooled võivad esitada kaebusi oma emakeeles, nende sisu ei kuulu kaebust vastuvõtva kohtu kriitikale. Kui aluseta ongi esitatud kaebus, peab otsuse teinud kohus selle vastu võtma ja sellele vastava käigu andma. VNFSV KrPK § 401 ja teiste liiduvabariikide KrPK vastavate paragraafide põhjal on kohus, saates toimiku kassatsioonikaebuse või -protestiga kõrgema astme kohtule, õigustatud toimikule lisandama oma seletused esitatud kaebuse või protesti puhul.

9. Kaebuste ja protestide arutamine kõrgema astme kohtus.

a) Asja arutamisest pooltele teatamine.

Liiduvabariikide kehtivad kriminaalprotsessi koodeksid nõuavad, et rahvakohtu otsuste peale antud

kassatsioonikaebuste ja -protestide läbivaatamisele kõrgema astme kohtus kutsutaks pooled. Ainult sei juhul, kui poolt ei ole leitud või kui ta ei ole ilmunud, kuid toimikus leiduvad andmed, et kohtukutse on talle kätte antud, võib asja arutada poolte äraolekul.

Kõrvalekaldumise sellest reeglist moodustavad asjad, mida arutatakse kassatsioonikaebuse või -protesti põhjal liiduvabariikide Ülemkohtutes.

Kehtiva seaduse järgi ei kutsuta pooli kassatsioonikaebuste ja -protestide läbivaatamisele liiduvabariikide Ülemkohtutesse ja NSVL Ülemkohtusse, kuid nende ilmumisel lastakse neil istungist osa võtta.

Asjade arutamisele määramise korra ja pooltele arutamise päevast teadustamise kohta on kujunenud mitmesugune praktika: üks rahvakohtu otsuste peale edasikaebamiseks, teine — edasikaebamiseks krai- (oblasti-), autonoomsete vabariikide Ülemkohtute, samuti rahvakohtute otsuste peale, kui nende otsuste peale kaevatakse liiduvabariikide Ülemkohtutele (kus ei ole krai- (oblasti-) jaotust).

Rahvakohtu poolt arutatud ja kaebuste või protestide põhjal kõrgema astme kohtule edasiantavais asjus määrab tavaliselt arutamise päeva ja teadustab sellest pooltele selle kohtu rahvakohtunik, kes asja arutas.

Rahvakohtunik saab varakult krai- (oblasti-) või autonoomse vabariigi Ülemkohtult kalendritabeli märkustega, mis päevadeks ta võib krai- (oblasti-) või autonoomse vabariigi Ülemkohtus asju arutamisele määrata, arvestades aega, mis on vajalik toimiku edasi-
saatmiseks ning kohtuliikmete asjaga tutvumiseks. Otsuse kuulutamisel või otsuse ära kirja saatmisel teatab rahvakohtunik (allkirja vastu) kuupäeva, mil-
lal asi kaebuse või protesti andmise puhul arutusele

tuleb. Sellel korral on rida puudusi. Näiteks on juhtumeid, kus pooltele teatatud päeval ei saa asja kõrgema astme kohtus arutada, sest see pole veel rahvakohtust saabunud. Pooled, kes mõnikord on saabunud kaugelt, on sunnitud ära ootama toimiku päralejõudmist. Võib juhtuda, et üheks päevaks on kõrgema astme kohtus arutamisele määratud suur hulk asju, mida kohus ei ole suuteline ühel päeval läbi arutama. Ta peab neid teisele päevale üle kandma, mis jällegi peab kinni kohalesõitnuid ja tekitab ruttamist asjade ettevalmistamisel ning nende arutamisel. Säärase töö tulemusena langeb tugevasti asjade läbi vaatamise väärtus.

Seda korda ei saa õigeks lugeda. Peab kindlasti meeles pidama, et asja kassatsioonilisest arutamisest peab pooltele teatama. Kassatsiooniaste peab kaebajale saatma kutsetähe asja arutamise päeva kohta ning asja arutamisele määrama säärase arvestusega, et kassaator saaks kohtusse ilmuda. See ei tähenda seda, et asi tuleb kaebaja ilmutata jäämisel edasi lükata, kuid kassatsioonikohus peab olema küllaldaselt veendunud, et kaebajale on asja arutamisest teatatud. Selle teate tõendiks peab olema tagasisaadud kutsetähe teine eksemplar.

Azerbaidžani NSV KrPK järgi pooli kohtuistungile ei kutsuta, aga kui nad on ilmunud, lubatakse neil kohtuistungist osa võtta. Arutamisele määratud asjade nimekiri riputatakse välja hiljemalt 24 tundi enne istungit.

Mis puutub teadustamisse Ülemkohtute asjaarutamisest, siis kehtib mitmesugustes liiduvabariikides järgmine kord.

Uzbeki NSV KrPK järgi peab pooltele kassat-

sioonilisest asjaarutamisest teatama otsuse kuulutamisel. Süüdimõistetule, tsiviilhagejale ja kannatanule (viimasele erasüüdistuse asjus, kui ta süüdistust toetab) ning nende esindajaile peab andma võimaluse esineda kassatsioonilisel arutamisel seletustega.

VNFSV kriminaalprotsessi koodeksi järgi pooli kohtuistungile ei kutsuta, aga kui nad on ilmunud, siis lubatakse neil kohtuistungist osa võtta. Kuulamisele määratud asjade nimestik riputatakse välja hiljemalt 24 tundi enne istungit. Kohtualusele, kui ta on kohal, peab andma võimaluse seletusi esitada.

Armeenia NSV KrPK järgi teatatakse pooltele asja arutamisele määramisest Ülemkohtu ruumides nimekirja väljapanekuga hiljemalt 48 tundi enne asja arutamist.

Tadžiki NSV KrPK järgi teatab kassatsiooninstantants pooltele asja arutamise ajast ja kohast; kui kinnipeetavad süüdimõistetud avaldavad soovi istungist osa võtta, siis peab neid kohtusse tooma; poolte kohtuistungile ilmunata jäämine tingimusel, et nad õigel ajal teate kätte said, ei ole asja arutamisele takistuseks; poolte kohtuistungile ilmunise korral peab neile võimaldama seletusi anda.

b) Kaebuste ja protestide põhjal asja arutav kohtukoosseis.

Kohtukoosseis, kes arutab asju kassatsioonikaebuste ja -protestide põhjal, on määratud NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusega.

Selle seaduse järgi arutab kaebusi ja proteste vastava kõrgema astme kohtu kolleegium selle kohtu liikmete kolmeliikmelises koosseisus.

c) Kaebuste ja protestide põhjal asjade arutamise kord.

Kassatsioonikaebuste ja -protestide läbivaatamise kord kohtuistungil pole seaduses üksikasjaliselt reglementeeritud. Liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksites on ainult üldine juhend, et see arutamine toimub reeglite kohaselt, mis on määratud esimese astme menetlusel. See kehtivate koodeksite oluline puudus põhjustab suurt mitmekesisust asja arutamise organisatsioonis. Õigeks tuleb pidada järgmist korda. Asi algab ühe kohtuniku ettekandega, ettekanne peab olema küllaldaselt täielik ja purgiv. Ettekandmisel on otstarbekohane avaldada edasikaevatud otsus ja kassaatori väited. Pärast ettekannet annavad pooled seletusi, kusjuures esimesena annab seletusi see, kes on otsuse peale edasi kaevanud või protestinud. Siis kuulatakse prokuröri arvamus, ja viimne sõna antakse kohtualusele või tema kaitsjale. Pärast seda lahkub kohus nõupidamistuppa.

Väga oluline on küsimus, kas võivad pooled seletusi andes esitada uusi tõendeid, mis ei olnud esimese astme kohtu arutada. Kuni NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse ilmuniseni oli see küsimus lahendatud eitavalt — sääraseid dokumente ei võinud esitada. Nimetatud seaduse § 15 ütleb: „Kaebuste ja protestide läbivaatamisel kontrollib kõrgem kohus alama kohtu otsuse

seaduslikkust ja põhjendatust asjas olevate ja poolte poolt esitatud materjalide põhjal.“ See tähendab, et pooled võivad seletusi andes esitada uusi materjale. Seda võimalust ei või aga laiendavalt tõlgitseda. Tõenäoliselt tuleb „materjalide“ all mõista ainuüksi dokumente, mis kinnitavad kaevatud otsuse ebaõigsust. Kassatsiooniasuste ei või tunnistajaid välja kutsuda ega eksperte ära kuulata — kõik need toimingud ei ole kassatsioonikohtule omased. Kui selgub tarvidus tunnistajate ja ekspertide küsitlemise järele, siis on see paremaks tõendiks sellest, et tehtud otsus ei saa jõusse jääda ja kuulub tühistamisele, sest asja pole uuritud küllaldase täielikkusega.

d) Kohtuotsuse tühistamise või muutmise alused.

Mis alustel võib kohtuotsust tühistada? Peaaegu kõigis kehtivates liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksites märgitakse järgmised kohuslikud otsuse tühistamise alused:

- 1) toimetatud uurimise puudulikkus ja ebaõigsus;
- 2) kohtupidamise vorminõuete oluline rikkumine;
- 3) seaduse rikkumine või ebaõige kohaldamine;
- 4) otsuse ilmne ebaõiglus.

Ukraina NSV kriminaalprotsessi koodeksi järgi kuulub otsus tühistamisele ja asi saadetakse uueks arutamiseks või tehakse otsuses muudatused järgmistel juhtudel:

1) kui otsus ei vasta proletaarse riigi kohtu-
poliitika nõuetele;

2) kui kohtu poolt määratud karistus ei vasta
süüdimõistetud ühiskonnaohtlikkusele ja tema poolt
toimepandud kuriteole;

3) kui on jäänud välja selgitamata asjaolud, mille
väljaselgitamine oleks võinud tuua olulise muudatuse
kohtu poolt otsuses tehtud järeldustes;

4) kui otsus sisaldab olulise lahkumineku asjas
kindlakstehtud andmetest või olulise ebaselguse või
ebatäielikkuse;

5) kui asja arutamisel on aset leidnud seaduse
rikkumine või selle ebaõige kohaldamine, eriti aga
kohtupidamise reeglite rikkumine, mis otsusele oluli-
selt mõju avaldasid.

Paljud koodeksid annavad selgitusi, mida mõista
iga seaduses märgitud kohtuotsuse muutmise aluse all.

Puudulikuks ja ebaõigesti toimetatuks loetakse uurimist, mida on toimetatud nii, et
eeluurimisel kui ka kohtulikul uurimisel on jäänud
selgitamata asjaolud, mille väljaselgitamine on vaja-
lik asja lahendamiseks.

Kohtupidamise vorminõuete oluli-
seks rikkumiseks loetakse sääraseid protsessi-
reeglite rikkumisi, mis asja arutamisel võtsid pool-
telt õigused või kitsendasid õigusi või mõnel muul
teel takistasid kohtul igakülgselt asja arutada või
mõjutasid või võisid mõjutada õige otsuse tegemist.

Otsus kuulub igal juhul tühistamisele:

1) kui kohtu koosseis oli ebaõige;

2) kui kohus ei lõpetanud asja seesuguste tingi-
muste olemasolu korral, mis kohuslikult toovad kaasa

lõpetamise (missugused need tingimused on, sellest allpool);

3) kui asja arutati kohtualuse puudumisel ja kui seesugune arutamine ei ole seadusega lubatud;

4) kui arutati kaitsja osavõtuta asja, milles kaitsja osavõtt on kohuslik.

Seaduse rikkumiseks või ebaõigeks kohaldamiseks loetakse:

1) kohtu poolt sellise seaduse mittekohaldamist, mis kohaldamisele kuulus;

2) sellise seaduse kohaldamist, mis kohaldamisele ei kuulunud;

3) seaduse ebaõiget tõlgitsemist, mis on vastuolus selle täpse mõttega või üldiseloomuga;

4) seaduste ja korralduste kohaldamist, mis on antud mittevastavate instantside poolt või mittevastavas korras või mis rikuvad keskvõimu määrusi.

Seadus ütleb, et märgitud rikkumiste olemasolu korral võib otsuse tühistamine aset leida ainult sel juhul, kui kohtu vea tõttu on määratud teissugune karistus kui see, mille kohus oleks pidanud määrama seaduse õigel kohaldamisel.

Otsust loetakse ilmselt ebaõiglaseks, kui kohtu poolt määratud karistus ei ületa küll seaduslikke piire, kuid oma määralt ilmselt ei vasta toimepandud teole.

Need on kohtuotsuste tühistamise alused. Hoolimata sellest, et need juhendid on selged ja kategoorilised, esineb kohtupraktikas just nende seaduste nõuete rikkumisi.

e) Kõrgema astme kohtu toimingud, kes on kindlaks teinud alused otsuse tühistamiseks või muutmiseks.

Kuidas peab toimima kõrgema astme kohus kassatsioonikaebuste ja -protestide põhjal asja arutamises, kui ta teeb kindlaks mõne ülalmärgitud rikkumistest?

Kui kohtualune on süüdi mõistetud teos, mis ei sisalda eneses kuriteo koosseisu, või kui kohus ei ole asja lõpetanud teiste kohuslike asja lõpetamise põhjuste olemasolul, siis peab kõrgema astme kohus kohtuotsuse tühistama ja menetluse lõpetama.

Liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksid näevad ette asja kohuslikku lõpetamist järgmistel juhtudel:

- 1) süüaluse surma korral;
- 2) süüaluse leppimise korral kannatanuga asjus, mida algatatakse ainult kannatanu kaebusel;
- 3) kaebuse puudumise korral kuriteo asjus, mis algatatakse ainult kannatanu kaebusel;
- 4) aegumise tõttu;
- 5) süüalusele omistatud tegudes kuriteo koosseisu puudumise tõttu;
- 6) amnestia-akti või armuandmise korral.

Sel korral, kui tühistatud otsuse põhjal asi ei kuulu lõpetamisele, vaid tuleb uuesti läbi vaadata, saadab kõrgema astme kohus selle teiskordseks arutamiseks samaliigilisele kohtule või samale kohtule, kuid teises kohtukoosseisus. Kui otsus tühistati alluvuse reeglite rikkumise pärast, siis tuleb asi üle anda alluvale kohtule. Asja kohuslik üleandmine teisel arutamisel uuele kohtukoosseisule on sisse seatud

uuel asjaarutamisel maksimaalse erapooletuse saavutamiseks. Asja andmine samale kohtule on võimalik ainult sel juhul, kui kohtus on mitte üks, vaid mitu kohtukoosseisu.

Kuid on võimalikud juhud, kus kõrgema astme kohus võib kohtu poolt otsuse tegemisel tehtud rikkumistest hoolimata otsuse jõusse jätta.

Nii juhul, kui kohus tegi otsuse temale mittealluvas asjas, aga kui otsus iseendast on sisuliselt õige ja kohus ei ole ületanud temale usaldatud õigusi karistuse määramisel, piirdub kõrgema astme kohus alama astme kohtu tähelepanu juhtimisega selle poolt tehtud veale.

Juhul, kui kohus on kohtuotsuses kindlakstehtud asjaolude suhtes ebaõiget seadust kohaldanud või on määranud karistuse, mis ilmselt ei vasta süüdimõistetud poolt tehtule, võib kõrgema astme kohus asja uuele arutamisele andmata jättes teha otsuses vajalikud muudatused. Seejuures ei tohi kõrgema astme kohtu poolt määratav karistus ületada kohtuotsuses määratud karistust ega tohi karistust vähendada allapoole alammäära, mis on ette nähtud vastavas kriminaalkoodeksi paragraafis.

Peale selle on kõrgema astme kohus õigustatud asja uuele arutamisele mitte saates lühendama või pehmemdama karistust vastava amnestia-akti rakendamise korras, kui seda ei olnud rakendatud või oli rakendatud ebaõigelt.

Kuidas peab toimima kõrgema astme kohus, kui ta teeb kindlaks, et esimese astme kohus on ebaõigelt rakendanud tingimisi süüdimõistmist või on määranud karistuse alla alammäära, mis on selle kuriteo eest ette nähtud vastavas kriminaalkoodeksi paragraafis?

Neil juhtudel ei või kõrgema astme kohus ise vahetult asendada tingimisi süüdimõistmist tingimusteta süüdimõistmisega või tõsta karistusmäära, nagu seda on seletanud NSVL Ülemkohtu 49. pleenum 25. dets. 1934. a. Ta peab otsuse tühistama ja andma asja uueks arutamiseks esimese astme kohtule teises koosseisus.

f) Asja arutamine revisjoni korras.

Mitme kohtualusega asjus kaebavad otsuse peale tavaliselt ainult mõned süüdimõistetud, protest esitatakse ka mõnede kohtu poolt süüdimõistetute või õigeksmõistetute kohta. Kuidas peab kõrgema astme kohus toimima isikute suhtes, kes otsuse peale pole edasi kaevanud või kelle kohta otsust pole protestitud?

Kehtivad kriminaalprotsessi koodeksid kohustavad kõrgema astme kohtuid kaebuste ja protestide põhjal asjade läbivaatamisel asja arutama mitte ainult nende isikute suhtes, kes on esitanud kaebuse, või nende kohta, keda protest puudutab, vaid iga kord kontrollima terve asja menetlust revisjoni korras. Järelikult, arutades asja, peab kõrgema astme kohus kontrollima tervet asja kõigi kohtualuste suhtes. Ja kui on aluseid otsuse tühistamiseks ka nende suhtes, kes otsuse peale ei kaevanud, siis peab kõrgema astme kohus ka nende suhtes otsuse tühistama.

Säärane tühistamine leiab aset juhtudel, kui otsus on tehtud ebaõiges kohtukoosseisus, kui nõupidamise ja otsuse tegemise ajal viibisid nõupidamistoas tagavara-kohtunikud, kohtusekretär või teised isikud, kes ei kuulu asja arutavasse kohtukoosseisu, kui kohus on

teinud süüdimõistva otsuse teo eest, mis ei sisalda kuriteo tunnusmärke, või kui kohus ei lõpetanud asja lõpetamise põhjuste olemasolul.

g) Kohtu tegevus poolte loobumisel kaebusest või protestist.

On juhtumeid, kus pooled, kes on otsuse peale esitanud kaebuse või protesti, loobuvad sellest, s. t. esitavad kõrgema astme kohtule avalduse, et nad võtavad antud kaebused või protesti tagasi.

Kuidas peab sellisel korral toimima kõrgema astme kohus?

Kui säärased avaldused on esitatud kõigi isikute poolt, kes olid antud asjas kaebustele või protestidele alla kirjutanud, siis on alus, mille põhjal asi jõudis kõrgema astme kohtu lahendada, ära langenud ja toimik tuleb alama astme kohtule tagasi saata kohtuotsuse täitmisele pööramiseks.

Kui asjas olid edasikaebuse esitanud mitu isikut või kui kaebustega kõrvuti on esitatud protest, kuid taotlus kaebuse tagasivõtmiseks ei ole saabunud mitte kõigilt või protest ei ole prokuratuuri poolt tagasi võetud, siis peab kõrgema astme kohus asja arutama. Seejuures nende isikute suhtes, kes pole otsuse peale edasi kaevanud või kes kaebuse tagasi võtsid, tuleb kohtul asja arutada revisjoni korras.

h) Kõrgema astme kohtu määrus.

Kõrgema astme kohtu määrus asja kohta tehakse nagu otsuski terve kohtukoosseisu poolt nõupidamis- toas vahetult pärast seda, kui asja oli arutatud kohtu-

istungil. Kohtumäärusele peab alla kirjutama terve kohtukoosseis ja ta tuleb avaldada kohtuistungil.

Viimase ajani leidis mõnede kohtute praktikas aset lihtsustamine, mis avaldus selles, et kõrgema astme kohtud vaatasid läbi asju, mis neile olid saabunud kaebuste ja protestide põhjal, „pakiviisi“, ilma kohest otsust tegemata igas asjas eraldi ja sellest ilmunud pooltele kuulutamata. Poolte ilmumise korral piirduti neile teatamisega, et otsus on jõusse jäetud, või et säärase ja säärase süüdimõistetud karistuse tähtaega on lühendatud, või et asi antakse uuele arutamisele jne.

Selle lihtsustamise tulemusena leidsid kõrgema astme kohtute töös aset faktid, kus pooltele kuulutati üks kohtuotsus, aga kohtumääruses, mis pandi kirja järgmisel päeval või mitme päeva pärast, märgiti teine lahend.

Kõrgema astme kohus, arutanud asja kaebuse või protesti põhjal, teeb määruse: 1) otsus jõusse jätta, 2) otsus tühistada, andes asja uueks otsustamiseks või täiendavaks uurimiseks, 3) otsus tühistada ja asi lõpetada ja 4) otsus muuta.

Määrus peab sisaldama järgmised andmed: kohtu nimetus, kes asja arutas; asja arutamise aeg; kohtukoosseis, kes asja arutas; kelle kaebusel või protestil asja uuesti arutati; missugune kohus ja kunas on otsuse teinud; kes nimelt (perekonnanimi, nimi ja isanimi), missuguse KrK paragraafi järgi, missugusele karistusele ja mis ajaks on mõistetud; kelle kohta ja missugused lisavahendid on rakendatud; kes kohtualustest on asjas õigeks mõistetud.

Otsuse tühistamise korral peab määrus sisaldama nende paragraafide märkimise, mis on tunnistatud

rikutuks, ja märkimise, milles just rikkumine avaldus ja mispärast tunnistati oluliseks.

Kui otsus on tühistatud selle ilmse ebaõigluse tõttu, siis peavad määruses olema märgitud alused, mille põhjal kohus otsuse ilmselt ebaõiglaseks tunnistas.

Peale selle peab kõrgema astme kohus, tühistanud otsuse ja määranud selle uueks otsustamiseks saatmisele, määruses märkima, missugusest staadiumist tuleb alata uut asja arutamist.

Kõrgema astme kohus võib ette panna alata uut asja arutamist: 1) eeluurimise staadiumist, kui on kindlaks tehtud, et nii eeluurimisel kui ka kohtulikul uurimisel on jäänud välja selgitamata asjaolud, mis oleksid pidanud kohtuotsusele mõju avaldama; 2) kohtu alla andmise momendist, kui on aset leidnud poolte õiguste kitsendamine kohtuistungit ettevalmistavate toimingute kestel; 3) ülejäänud juhtudel — kohtuistungis algusest peale.

Sellest järgneb, et kaebuse või protesti põhjal tehtav kõrgema astme kohtu määrus peab olema motiveeritud. Ta peab olema motiveeritud ka siis, kui otsus on jõusse jäetud. Peab kindlalt lõpetama määruste tegemise praktika, kus määrused ei sisalda üldse motiive ja piirduakse formeliga: „jätta otsus jõusse, kaebus (protest) tagajärjeta“, või lisandatakse motiveerimise asemel lihtsalt „põhjendamatu tõttu“. Ka otsuse jõussejätmise korral peavad määruses olema toodud need väited, mis on esitatud kaebuse või protesti põhjenduseks, ja iga väite kohta peab olema märgitud, mispärast kõrgema astme kohus tunnistab need põhjendamatuks.

i) Kohtu erimäärus.

Kõrgema astme kohus on õigustatud peale üldise määruse arutatavas asjas tegema nõndanimetatud erimääruksi.

Kaua aega püsis arvamus, et kõrgema astme kohtu aktiivsus väljendub tema poolt tehtud erimääruste arvus. Säärase ebaõige vaate puhul neile määrustele võttis maad nende arvu tagaajamine ja see viis selleni, et erimäärustesse paigutati ka säärased küsimused, millele pidi vastuse andma põhimäärus, näit. protsessuaalsete rikkumiste küsimus, mida kohus on teinud, ebaõige tunnistajate välja kutsumata jätmine, poolte taotluste motiveerimata jätmine jne.

See praktika oli ilmselt ebaõige, sest ta moonutas erimääruste loomu.

Erimäärustel on teine otstarve. Nende ülesandeks on kas pöörata alama astme kohtu tähelepanu ühtedele või teistele tema töös sageli esinevaile vigadele või signaliseerida ühiskondlikele või riiklikele organisatsioonidele vajadusest võtta tarvitusele ühed või teised abinõud kuritegude ärahoidmiseks, mis on sarnased nendega, mis käesolevas asjas arutamist leidsid.

j) Toimiku saatmine otsuse teinud kohtule.

Kõrgema astme kohus peab pärast asja arutamist algmääruse toimiku juurde lisama, endale aga jätma otsuse ja määruse ära kirja. Kui süüdimõistetut peetakse vahi all ja kõrgema astme kohus on teinud määruse otsuse tühistamiseks ja asja lõpetamiseks, peab

ta viivitamatult saatma kaks õigeks tunnistatud määruse ärakirja kinnipidamisasutisse kohtualusele edasiandmiseks ja kinnipidamisasutise administratsioonile kohtualuse vahi alt vabastamiseks. Määruse ärakiri saadetakse kinnipidamisasutisse ka otsuse tühistamise ja asja edasiandmise korral uueks arutamiseks. Kogu toimik aga kuulub mitte hiljem kui asja arutamisele järgneval päeval ühes määruse algtekstiga alama astme kohtule täitmisele saatmiseks.

Kui asi antakse uueks arutamiseks, annab kõrgema astme kohus kogu toimiku sellele kohtule, kes peab asja arutama, ja kohtule, kes enne asja arutas, saadab määruse ärakirja teadaandega, kunas ja missugusele kohtule on asi üle antud. Asja üleandmisest teisele kohtule peab teatama ka pooltele, kes võtsid osa esimese astme kohtuistungist.

- k) Alama astme kohtu toimingud pärast asja saamist kõrgema astme kohtust.

Alama astme kohus, saanud asja kõrgema astme kohtu määrusega otsuse tühistamise kohta, peab algama uut asja arutamist sellest staadiumist, mis on määruses märgitud.

Asja teiskordsel arutamisel, kui otsus oli muudetud süüdimõistetud kaebuses märgitud motiividel, ei või viimasele määrata raskemat karistust kui see, mis oli määratud asja esimesel arutamisel.

Järelilikult võib karistusmäära teiskordsel arutamisel suurendada ainult sel korral, kui otsus on tühis-

tatud mitte süüdimõistetud kaebuse, vaid prokuröri protesti põhjal.

Näpunäited, mida annab kõrgema astme kohus määruses otsuse muutmise kohta, on alama astme kohtule sunduslikud ja kuuluvad täpselt täitmisele. Nende peale võib kaevata ainult järelevalve korras, millest on juttu allpool.

10. Erikaebused ja -protestid.

Peale kaebuste ja protestide otsuste peale võivad pooled kaebusi ja proteste esitada üksikute kohtu määruste ja korralduste peale, mis tehakse nii kohtu alla andmise staadiumis kui ka kohtulikult asjaarutamisel.

Neid kaebusi ja proteste nimetatakse erikaebusteks ja -protestideks ning nad esitatakse samuti kõrgema astme kohtule. Sääraste kaebuste ja protestide andmine iseenesest ei peata kaevatud määruse tegevust. Selle peatamiseks on vajalik alama astme kohtu eriline korraldus.

Erikaebusi ja -proteste rahvakohtu määruste või rahvakohtuniku korralduste peale vaatavad läbi samad kohtunikud, kes vaatavad läbi kassatsioonikaebusi, kohtuistungitel pooli välja kutsumata, aga kui viimased on istungile ilmunud, siis peab neile lubama seletusi anda. Erikaebuse või -protesti arutamise päevast teatatakse pooltele asjade nimekirja väljariputamisega üks nädal enne istungipäeva.

Asja arutamine algab nagu harilikult ühe kohtuniku ettekandega, pärast seda annavad pooled, kui nad on kohal, seletusi, kusjuures antakse esimene sõna

poolele, kes esitas kaebuse. Siis teeb kohus määruse erikaebuse tagajärjeta jätmise või kaevatud rahva-kohtu määruse tühistamise kohta.

Kohus arutab erikaebusi ainult nende isikute suhtes, kelle poolt nad olid esitatud.

Mis puutub erikaebustesse ja -protestidesse krai- (oblastite) kohtute ja autonoomsete vabariikide Ülemkohtute määruste peale, siis vastavalt NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusele kuulub nende arutamine kõrgema astme kohtule.

Liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksites leiduvad märkused erikaebuste ja -protestide arutamise kohta samades kohtutes (kuid korraldaval istungil teises kohtukoosseisus) tuleb NSVL kohtukorralduse seaduse vastuvõtmisega äramuudetuks lugeda.

Erikaebused krai- (oblastite) kohtute ja autonoomsete vabariikide Ülemkohtute määruste peale kuuluvad vastavalt NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusele arutamisele liiduvabariigi Ülemkohtus.

II. OTSUSTE PROTESTIMINE JÄRELEVALVE KORRAS.

I. Üldmõiste.

Kassatsiooniline otsuste peale edasikaebamine on selleks normaalseks korraks, millises meie seadus võimaldab asjast osavõtvatel pooltel kohtu toimingute peale edasi kaevata. Pärast otsuse kinnitamist astub

see, nagu öeldakse, seadusjõusse, muutub kõigile isikuile ja asutistele kohuslikuks. Säärane otsus täidetakse ja süüdimõistetud hakkab karistust kandma.

Kuid võib esineda juhtumeid, kus jõustunud otsus omab sääraseid puudusi, mis talt võtavad selle tõendava jõu, mida seadus otsuselt nõuab. Säärase otsuse jõussejätmine oleks vastuolus sotsialistliku õigusemõistmise alustega, millede ülesandeks on võidelda tõeliste kurjategijatega. Ükski formaalne piiramine ei saa takistuseks olla, et süütu inimene kannaks karistust ainult sellepärast, et esimene ja teine aste on vigu teinud.

Jõustunud kohtuotsuse uueks läbivaatamiseks seab nõukogude kriminaalprotsess sisse erilise korra — „protestimine järelevalve korras“. Järelikult selle protestimisviisi iseärasus seisneb selles, et ta on kohaldatud ainult nendele otsustele, mis on juba jõustunud.

2. Järelevalve korras otsuste protestimise iseärasused.

Need iseärasused seisnevad järgmises: a) süüdimõistetud poolt jõustunud otsuse peale kaebuse esitamine ei too enesega kaasa kohuslikku toimiku väljanõudmist ja asja uuesti läbivaatamist, nagu see aset leiab kassatsioonilise edasikaebamise korral; b) et vastavalt NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusele järelevalve korras asjade arutamine on erakorraline kord, siis kuulub liiduvabariigi pinnal jõustunud kohtuotsuste peale protestide esitamise õigus ainult liiduvabariigi Ülem-

kohtu esimehele ja liiduvabariigi prokurörile; otsuste peale, mis on teinud ükskõik missugune kohus NSVL pinnal — NSVL Ülemkohtu esimehele ja NSVL prokurörile.

3. Järelevalve korras asju arutavad kohtud.

Proteste otsuste ja määruste peale arutavad järelevalve korras liiduvabariikide ja NSVL Ülemkohtute kriminaalasjade kohtukolleegiumid.

Varem liiduvabariikide Ülemkohtute koosseisus tegutsenud presiidiumid ja pleenumid, kes arutasid asju järelevalve korras, nende hulgas ka asju, mida olid arutanud liiduvabariigi Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumid presiidiumis ja siis ka pleenumis, on NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse vastuvõtmisega kaotatud. Sellega on kaotatud suur hulk astmeid, kellel oli õigus asju järelevalve korras läbi vaadata, millega tunduvalt kindlustatakse kohtuotsuste tähtsust ja väheneb venitamine.

4. Asja arutamise kord.

Kehtivad liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksid ei näe ette eri korda järelevalve asjade arutamiseks Ülemkohtute kohtukolleegiumides.

Asja arutamine toimub avalikul kohtuistungil ja algab selle isiku ettekandega, kes esitas asjas pro-

testi, või selle esindaja ettekandega. Määruse teeb kohtukoosseis, kes asja arutab. Määrus peab olema motiveeritud ja terve kohtukoosseisu poolt alla kirjutatud.

Jõustunud kohtuotsuste peale antud protestide arutamine asjus, kus on olemas liiduvabariigi Ülemkohtu kriminaalajade kohtukolleegiumi määrus, samuti ka protestide arutamine liiduvabariikide Ülemkohtute otsuste peale, toimub NSVL Ülemkohtu kriminaalajade kohtukolleegiumi poolt samas korras, nagu see on kindlaks määratud nende asjade arutamiseks liiduvabariikide Ülemkohtute kohtukolleegiumides.

Mis puutub NSVL Ülemkohtu kõigi kolleegiumide poolt tehtud jõustunud otsuste ja määruste uuesti läbivaatamisse protestide põhjal, siis ütleb selle kohta NSVL, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse § 75 järgmist:

„NSVL Ülemkohtu esimehe või NSVL prokuröri poolt NSVL Ülemkohtu kolleegiumide otsuste ja määruste peale antud protestide läbivaatamiseks kutsumakse kokku NSVL Ülemkohtu pleenum, kes annab ka juhendeid kohtupraktikaliste küsimuste kohta lahenduste alusel, mis vastu võetud NSVL Ülemkohtu poolt läbivaadatud kohtuasjus.“

NSVL Ülemkohtu kolleegiumide poolt tehtud otsuste ja määruste uuesti läbivaatamist toimetab Ülemkohtu pleenum.

NSVL Ülemkohtu pleenum koosneb NSVL Ülemkohtu esimehest, tema asetäitjaist ja kõigist NSVL Ülemkohtu liikmeist; NSVL prokuröri osavõtt pleenumist on kohuslik; NSVL Ülemkohtu pleenumi

istungist võtab osa NSVL Kohtu Rahvakomissar. Pleenumi määrused protestide põhjal arutatavais asjus tehakse pleenumi liikmete lihthälteenamusega.

5. Asja järelevalve korras arutava kohtu õigused.

Liiduvabariikide kehtivad kriminaalprotsessi koodeksid annavad kohtutele, kes arutavad asju järelevalve korras, õiguse: teha määrus otsuse tühistamise kohta ja saata asi uueks arutamiseks; tühistada kogu menetlus ja alata seda eeluurimise staadiumist; tühistada otsus ja lõpetada menetlus asjas; jätta otsus jõusse, kuid kvalifitseerida kuritegu ümber teise paragraafi järgi, mis ette näeb mitte raskema paragraafi kui see, mille eest kohtualune on süüdi mõistetud; vähendada karistust, kuid mitte allapoole piiri, mida ette näeb kriminaalkoodeksi paragraaf, mille alusel kohtualune on süüdi mõistetud.

Aga kui kohus kassatsioonilisel asja arutamisel ühel või teisel viisil on esimese astme poolt määratud karistust kergendanud või on asjas menetluse lõpetanud, siis, arutades asja selle määruse peale antud protesti põhjal, ei ole Ülemkohus õigustatud tühistama kassatsioonilist määrust ja ennistama muudetud või tühistatud otsuse sisu. Kui kassatsiooniline määrus karistuse vähendamise või asja lõpetamise kohta ebaõigeks tunnistatakse, siis kuulub säärane määrus tühistamisele ja asi tuleb saata uueks arutamiseks samale kohtule, kes arutas asja kassatsiooni korras, kuid teises kohtukoosseisus.

Asja arutamisel järelevalve korras ei ole Ülemkohus vahetult õigustatud karistust tõstma. Neil korradel, kui ta tunnistab otsuses määratud karistuse kurjategija ja sooritatud kuriteo ohtlikkusele mittevastavaks, tühistab ta otsuse ja annab asja uueks arutamiseks.

III. ASJA UUESTI LÄBIVAATAMINE ILMNENUD UUTE ASJAOLUDE PÕHJAL.

Nõukogude seadus tunneb veel üht alust asja uuesti läbivaatamiseks, mille otsus on jõustunud. See on asja uuesti läbivaatamine juhul, kui avastusid uued asjaolud, mis olid kohtule asja arutamise ajal teadmata.

I. Asja uuesti läbivaatamise alused.

Liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksid näevad ette järgmised asjade uuendamise alused:

1) nende tõendite võltsimise kindlakstegemine, milledele on otsus rajatud;

2) kuriteolised kuritarvitused otsuse teinud kohtunike poolt;

3) igasugused muud asjaolud, mis iseenesest või koos varem kindlakstehtud asjaoludega tõendavad süüdimõistetud süütust või tema osavõttu kergemast või raskemast süüteost, kui on see, mille eest ta süüdi mõisteti. Uuteks loetakse niisuguseid asjaolusid, mis ei võinud kohtul otsuse tegemisel teada olla.

Asjade uuendamist uuesti avastunud asjaolude tõttu esineb meie praktikas väga harva. See on täiesti arusaadav, sest need tingimused, mis annavad võimaluse asjade uuendamiseks, võivad moodustada harva erandi.

Peatume veidi üksikasjalisemalt ülalmärgitud asjade uuendamise alustel.

Mida tuleb arvestada küsimuse lahendamisel — uuendada asja tõendite võltsimise pärast?

Tõendite võltsimine luuakse: nende tahtliku moonutamise, kunstlike tõendite loomisega, valetunnistusega, eksperdi poolt valearvamuse andmisega, dokumendi võltsimisega, asitõendite rikkumisega, dokumendi või ütluse ebaõige tõlkega jne.

Kuid tõendite võltsituks tunnistamine ei saa veel olla kohuslikuks asja uuendamise aluseks. On vajalik, et oleks täpselt kindlaks tehtud, et just need võltsitud tõendid olid otsuse aluseks. Võib olla, et asjas figureeris dokumendi või ütluse ebaõige tõlge, kuid terve materjali kogumist selgub ilmselt, et see asjalu ei avaldanud mingit mõju otsuse tegemisele.

Kohtunike kuriteolisi kuritarvitusi tuleb mõista selles mõttes, et need kuritarvitused avaldusid just antud konkreetses asjas. See võib avalduda keeldumises kutsuda välja tunnistajaid, kes kohtuniku teades võisid anda asjas otsustava ütluse, valesissekannetes kohtuistungis protokollis jne.

Paljast asjasthuvitatud isikute avaldusest tõendite võltsimise kohta, millele rajaneb otsus, või otsuse teinud kohtunike kuriteolisest kuritarvitusest on vähe. Asjade uuendamine ainult nende avalduste põhjal annaks asjasthuvitatud isikutele võimaluse need

motiivid ette nihutada, et leida teid jõustunud kohtuotsuse uuesti läbivaatamiseks. Seepärast püstitavad liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksid kindla tingimuse, et need uued asjaolud oleksid kindlaks tehtud teise jõustunud kohtuotsusega.

Mida mõistetakse uute asjaolude all, mis ei olnud kohtule teada otsuse tegemisel ja mis on ka asja uuendamise aluseks?

Kui kohus, arutades asja temale teadaolevate kuriteoliste faktide põhjal, kvalifitseeris neid valesti, näit. kvalifitseeris kontrrevolutsioonilist agitatsiooni huligaansusena, siis ei saa see asjaolu olla asja uuendamise aluseks avastunud uute asjaolude pärast. Siin ei ole mingisuguseid uusi asjaolusid, ja sel korral on ainult alus asja uuesti läbi vaadata järelevalve korras.

Uute asjaolude hulka kuuluvad ainult need, mis ei olnud ja mis ei võinud otsuse teinud kohtul teada olla; näiteks tõendus, et inimene, kelle tapmise eest teine on süüdi mõistetud, on elus.

2. Tähtajad asja uuendamise kaebuste esitamiseks.

Menetluse uuendamine neis asjus, kus on tehtud õigeksmõistev otsus, on liiduvabariikide kriminaalprotsessi koodeksite järgi lubatud ainult ühe aasta kestel, arvates uute asjaolude avastamise päevast, ja igal tingimusel mitte hiljem kui viis aastat pärast otsuse jõustumist.

Teiste otsuste kohta ei ole seadus mingisuguseid tähtaegu asja uuendamiseks sisse seadnud.

3. Isikud, kes on õigustatud asja uuendamist taotlema.

Asjades, kus on tehtud õigeksmõistev otsus, võib taotlusi algatada ainult prokuratuur. See kitsendus on arusaadav, sest ainult prokurör, kes riigi nimel teostab järelevalvet seaduslikkuse üle, võib lahendada küsimuse, kas on andmeid asja uuendamise taotluse esitamiseks õigeksmõistva otsuse puhul. Isikute ringi laiendamine, kes oleksid õigustatud asja uuendamist taotlema, viiks kohtuotsuse autoriteedi õõnestamisele ja looks ebakindluse otsuse püsivuses.

Süüdimõistvate otsuste uuesti läbivaatamist võivad peale prokuröri taotella süüdimõistetu, tema kaitsja, sugulased ja ühiskondlikud organisatsioonid, kuhu süüdimõistetu kuulus või kuulub.

Seadus lubab süüdimõistva otsusega asjade uuendamist ka siis, kui süüdimõistetu on surnud. Sel on suur tähtsus selle poolest, et otsuse tühistamisel võib olla väärtus süüdimõistetu lähedalseisvatele isikutele.

4. Asja uuendamise taotlemise kord.

Asja uuendamise taotlused avastunud uute asjaolude põhjal esitatakse prokurörile. Prokurör, läbi vaadanud taotluse ja leidnud selle põhjendatud olevat, toimetab kas isiklikult või uurimisorganite kaudu taotluses märgitud uute asjaolude uurimist.

Kui uurimine ei anna aluseid asja uuendamiseks, siis lõpetab prokurör uurimise, millest ta teatab isikule või asutisele, kes taotluse algatas. Kui proku-

rör tunnistab tarvilikuks asja algatada, saadab ta toimiku, milles oli tehtud ebaõige otsus, ühes uurimismaterjaliga ja oma arvamusega liiduvabariigi Ülemkohtule.

5. Kohus, kes arutab asja uuendamise taotluse asju.

Otsuste tühistamise õigus avastunud uute asjoluude põhjal kuulub ainult liiduvabariikide Ülemkohtutele. Otsuse tühistamise küsimus lahendatakse kriminaal-asjade kohtukolleegiumis üldkorras, mis on omane asjade uuesti läbivaatamisele kaebuste ja protestide põhjal.

Otsuse tühistamise korral annab liiduvabariigi Ülemkohtu kriminaal-asjade kohtukolleegium kogu toimiku oma määrusega uueks arutamiseks alluvale kohtule. Asja arutamine toimub üldisel alusel. Uue otsuse peale kaebuste ja protestide esitamine ei ole samuti millegagi piiratud.

SISUKORD.

	Lk.
I ptk. Otsuste peale edasikaebamise ja protestimise tähtsus nõukogude kriminaalprotsessis	3
1. Kontroll sotsialistliku seaduslikkuse ning ühtlase seadusest arusaamise ja selle kohaldamise üle	5
2. Otsuse põhjendatuse kontroll	7
3. Järelevalve teostamine alama astme kohtute üle	8
II ptk. Edasikaebamise ja protestimise viisid kodanlikus protsessis	9
1. Apellatsioon	9
2. Kassatsioon	10
III ptk. Edasikaebamise ja protestimise viisid nõukogude kriminaalprotsessis	12
I. Kassatsiooniline edasikaebamine.	
1. Üldmõisted	12
2. Edasikaebamisele mittekuuluvad otsused ..	13
3. Kes võib otsuse peale kaebust või protesti esitada?	13
4. Kassatsioonilise edasikaebamise tähtajad ..	14
5. Otsuse ärakirja kätteandmise ja toimiku kõrgema astme kohtule edasisaatmise tähtaajad	15
6. Kassatsioonikaebuste tähtaegade ennistamise kord	16

7. Kassatsioonikaebuste ja -protestide esitamise kord	17
8. Kohtu toimingud pärast kassatsioonikaebuse või -protesti saamist	18
9. Kaebuste ja protestide arutamine kõrgema astme kohtus	19
10. Erikaebused ja -protestid	35

II. Otsuste protestimine järelevalve korras.

1. Üldmõiste	36
2. Järelevalve korras otsuste protestimise iseärasused	37
3. Järelevalve korras asju arutavad kohtud ..	38
4. Asja arutamise kord	38
5. Asja järelevalve korras arutava kohtu õigused	40

III. Asja uuesti läbivaatamine ilmnenud uute asjaolude põhjal.

1. Asja uuesti läbivaatamise alused	41
2. Tähtajad asja uuendamise kaebuste esitamiseks	43
3. Isikud, kes on õigustatud asja uuendamist taotlema	44
4. Asja uuendamise taotlemise kord	44
5. Kohus, kes arutab asja uuendamise taotluse asju	45

A-11726

**„RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKA
BIBLIOTEEGIS“ ILMUVAID TEOSEID:**

Tšeltsov: Kohtu alla andmine.

Koževnikov: Kriminaalasjade alluvus.

Laptev: Kuriteo koosseis ja kriminaalasjade kvalifikatsioon.

Arsenjev: Kohtuistung kriminaalasjades.

Koževnikov: Kriminaalkohtu otsus.

Menšagin: Kuriteod võimuorganite vastu.

Utevski: Kuriteost osavõtt.

Durmanov: Karistuse aegumine ja kustumine.

Lapšina: Abort.

Abramov: Kohtuotsus tsiviilasjades.

„ Kohtuistung tsiviilasjades.

Reichel: Alimentide asjad.

Tšhikvadze: Huligaansus.

„ Võitlus spekulatsiooniga.

Kleinman: Kohtu otsuste ja määruste peale edasikaebamine
ja protestimine tsiviilasjus.

Jt jt

HIND 1 RBL. 50 KOP.